

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 557/2022
14.09.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца Хидрограђевинско индустријско акционарско друштво БИНАЧКА МОРАВА са потпуном одговорношћу Врање - у стечају, улица Краљевића Марка бб, чији је пуномоћник Саша Здравковић, адвокат у ..., против туженог МБА МИЉКОВИЋ ДОО Београд, Булевар Михајла Пупина 181, чији је пуномоћник Милан Петровић, адвокат у ..., ради накнаде користи од употребе туђих покретних ствари, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда бПж 8788/21 од 02.12.2021. године, у седници већа одржаној 14. септембра 2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија тужиоца **СЕ УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда бПж 8788/21 од 02.12.2021. године и пресуда Привредног суда у Лесковцу П 539/2019 од 19.05.2021. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни апелациони суд је пресудом бПж 8788/21 од 02.12.2021. године одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Лесковцу П 539/2019 од 19.05.2021. године, којом је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на име стеченог без основа исплати износ од 1.497.455.439,48 динара са законском затезном каматом од 25.10.2016. године до исплате, као неоснован и обавезан тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 1.783.500,00 динара.

Против наведене другостепене пресуде тужилац је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом побија пресуду због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 78/2011 ... 18/2020) и нашао да је ревизија основана.

Према чињеничном стању које је утврдио првостепени суд, на коме су засноване нижестепене пресуде, тужилац је водио парницу против туженог ради поништаја Уговора о купопродаји грађевинских машина, који је тужилац закључио са туженим 26.09.2007. године. Парница је правноснажно окончана пресудом Привредног апелационог суда Пж 10875 /16 од 27.07.2016. године којим је потврђена пресуда Привредног суда у Лесковцу П 1070/2013 од 09.10.2015. године, којом је утврђено да је Уговор о купопродаји грађевинских машина ништав, а тужени је обавезан да врати у стечајну масу тужиоца покретне ствари – грађевинске машине. Тужени није вратио тужиоцу машине које су предмет промета ништавим уговором о купопродаји, већ му је исплатио њихову вредност.

Тужбу тужилац заснива на наводима да је од закључења уговора за који је утврђено да је ништав, 26.09.2007. године, тужени користи грађевинске машине, а тужилац је био онемогућен да их користи и стиче приход. Машине су неосновано биле у поседу туженог, чиме је тужени стекао без основа имовинску корист у износу од 1.497.455.439,48 динара, што представља износ накнаде за ангажовање свих машина за период од 01.10.2007. године до 30.09.2016. године, те тужилац тражи да се тужени по правилима о стицању без основа обавезе да тужиоцу плати 1.497.455.439,48 динара, са законском затезном каматом од подношења тужбе до исплате.

У вези са закључивањем ништавог уговора о купопродаји грађевинских машина, утврђено је од стране првостепеног суда да је Агенција за приватизацију тужиоцу упутила упозорење 21.05.2017. године, којим га је обавестила да је утврдила да је Одлука о уступању имовине и преузимању радника број 39/1 од 25.03.2005. године од стране овде тужиоца донета без сагласности Агенције, и тужиоцу је наложено да раскине одлуке или ће Агенција предузети одговарајуће мере. Одлуке о оснивању предузећа Биначка Морава Инжењеринг ДОО Прокупље и Одлука о уступању имовине и преузимању радника су поништене решењем Агенције за приватизацију од 14.06.2007. године. И поред наведеног упозорења и поништаја одлука, тужилац је спровео поступак јавне лицитације ради продаје машина и опреме, и исту продао туженом, што је за последицу имало утврђење ништавости уговора. На основу тога, првостепени суд је закључио, а другостепени суд прихватио за правилан закључак да је тужилац био несавесна страна приликом закључења Уговора о купопродаји грађевинских машина од 26.09.2007. године, те да му позивом на одредбу члана 104. и 108. Закона о облигационим односима не припада накнада штете у виду изгубљене добити услед закључења таквог уговора, и из тих разлога је одбијен тужбени захтев. Другостепени суд образлаже и да је игнорисање законске обавезе прибављања сагласности Агенције за приватизацију, што је био разлог ништавости уговора о купопродаји грађевинских машина, незаконито поступање тужиоца, које се само њему може ставити на терет и не може произвести штетне последице за туженог.

У ревизији, тужилац указује на несавесност туженог, јер је при закључењу уговора и тужени морао знати законске норме према којима је тужиоцу, за кога је туженом било познато да је предузеће за већинским друштвеним капиталом, била неопходна претходна сагласност Агенције за приватизацију Републике Србије за закључење уговора. На такву оцену савесности туженог као друге уговорне стране указују правноснажне пресуде на које се позива у ревизији, донете у сличној правној и чињеничној ствари. Сматра да су обе странке у послу несавесне и да је требало

применити одредбе члана 192. Закона о облигационим односима о подељеној одговорности странака.

Врховни касациони суд најпре указује да је према стању у списима предмета предмет тужбеног захтева исплата користи коју је тужени стекао употребом предмета промета по ништавом уговору о купопродаји грађевинских машина. Тужилац износ од 1.497.455.439,48 динара тражи као износ који је тужени стекао као приход од коришћења грађевинских машина које су биле у његовом поседу по уговору који је оглашен ништавим. Притом се позивао на одредбе Закона о облигационим односима из члана 210. и 214. о стицању без основа. Тужени не спори да је користио машине и стицао материјалну корист њиховом употребом, али сматра битним да је кривица за закључење уговора по коме је ствари држао и користио на страни тужиоца, јер је тужилац повредио одредбу члана 398а. Закона о предузећима код закључења уговора. Тврди да на његовој страни нема несавесности.

Такав тужбени захтев решава се применом одредаба Закона о основама својинскоправних односа. Ово зато, што те одредбе уређују када је држалац туђе ствари дужан, а када није дужан да плати накнаду за коришћење ствари. Према одредби члана 38. став 2. Закона о основама својинскоправних односа савестан држалац није дужан да плати накнаду за коришћење ствари за време његовог савесног држања. Одредбама члана 219. Закона о облигационим односима уређено је да употребљавање туђе ствари у своју корист тако да, када је неко туђу ствар употребио у своју корист, ималац може захтевати независно од права на накнаду штете или у одсуству ове, да му овај накнади корист коју је имао од употребе. Разлика у примени одредбе члана 219. Закона о облигационим односима у односу на одредбу члана 38. став 2. Закона о основама својинскоправних односа је у томе да се по одредби члана 219. Закона о облигационим односима решавају ситуације када се коришћењем туђе ствари она претвара у нешто друго и престаје да постоји. Тада је корист, остварену таквом употребом, имаоцу ствари дужан да накнади и савестан стицалац. Међутим, у конкретном случају се не ради о таквој употреби ствари, већ о употреби код које идентитет ствари остаје очуван, уз могуће смањење вредности због употебе. У конкретној ситуацији, како је утврђено, тужени је по утврђењу ништавости уговора на основу кога је стекао државину ствари, уместо њиховог поврата у стечајну масу тужиоцу исплатио вредност, а из његових навода у поступку произилази да је расходио већину предметних ствари и да је зато њихово враћање немогуће. Дакле, овде се не ради о таквој употреби којом се у ствари претворене у нешто друго. У таквој ситуацији, тужени је био дужан да тужиоцу исплати накнаду за коришћење ствари за време његовог несавесног држања. Несавесност туженог као држаоца ствари не може се ценити само према његовој савесности код закључења уговора, већ за све време у коме је држао и користио тужиоцеве ствари. Да би био ослобођен од плаћања накнаде за коришћење тужиоцеве ствари, тужени би морао бити савестан за све време држања и коришћења. Дакле, не само код закључења уговора. То су нижестепени судови пропустили да расправе. Нижестепени судови нису ценили савесност туженог према конкретним околностима за све време док је држао ствари које је у државину стекао на темељу ништавог уговора.

Према одредби члана 39. став 7. Закона о основама својинскоправних односа, савестан држалац постаје несавестан од тренутка када му је тужба достављена, али власник може доказивати да је савестан држалац постао несавестан и пре достављања

тужбе. Према утврђеним чињеницама, тужилац је поднео тужбу за утврђење ништавости уговора о купопродаји машина и обавезивање туженог на повраћај ствари, по којој у поступку пред Привредним судом у Лесковцу донета пресуда П 1070/2013 од 09.10.2015. године. У овој парници тужбени захтев је постављен за период до 30.09.2016. године. Према томе, произилази да су нижестепени судови морали да цене и околност да је туженом достављена тужба за утврђење ништавости уговора по коме је стекао државину тужиочеве ствари, и за предају ствари, када би применом наведене одредбе Закона о основама својинскоправних односа постао несавестан држалац.

Тужилац је износ накнаде за ангажовање предметних машина за период од 01.10.2007. до 30.09.2016. године захтевао према ценама по радном часу без ПДВ-а према ценовнику трећег лица. Нижестепени судови су вештачењем утврдили и вредност закупнине за све предметне машине за наведени период. Не види се како је од стране судова расправљена чињеница о висини накнаде за коришћење предметних машина за предметни период.

Због нерасправљених наведених околности, као битних за одлуку о тужбеном захтеву правилном применом материјалног права, другостепена и првостепена пресуда су укинуте и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење, по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић